

شماره : 30
تاریخ: 2020/2/5

نشریه اسلامی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
ذی القعدة

الرابطة الثقافية الإسلامية العالمية
International Islamic Cultural Association
انجمن فرهنگی جهانی اسلامی
خاص برای دانشجویان

نگاه 30

مجموعه مقالات با عنوان نگاه مخصوص

دانشجویان مسلمان

موضوع: توکل

دکتر: نهضتیار خطیبی

(تَوَكَّلْ)

شخص مسلمان همواره نیازمند اعتماد کردن به الله متعال می باشد اعتماد و توکل به ذات واحدیکه مالک آسمان ها و زمین بوده و بر هر چیز قادر و تواناست:

[وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ]

(و ملک آسمانها و زمین از آن خدا است، و خدا بر هر چیزی توانا است.)

آل عمران 189

هنگام مشکلات نفس اماره و شیطان بنی آدم را به تسلیم شدن در برابر مخلوق ضعیف ترغیب و تشویق می کنند ، در حالیکه مؤمن باور دارد که الله متعال آفریدگار همه کائنات است و چون حکم کند فوراً انجام می شود، این ایمان مؤمن وی را وا میدارد تا در هر حالت و مشکل تنها به الله متعال پناه برده همه کارهایش را با کمال باور و اعتماد به آفریدگار جهان و جهانیان بسپارد: {بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ}

(هستی بخش آسمانها و زمین، او است. و هنگامی که فرمان وجود چیزی را صادر کند، تنها بدو می گوید: باش! پس می شود.) بقره - 117

استعانت جستن از چیزیکه خیر و شر در اختیار او نیست حرفی واهی بوده بلکه ظلم و شرک به شمار می رود ، لذا مسلمان از ته دل بر توحید و یگانگی او تعالی متقین بوده و از شوائب شرک دوری جسته همه انواع حاجاتش را تنها و تنها از ذات مقتدر الله متعال طلب می نماید زیرا او یقین کامل دارد که اگر خداوند جل جلاله در حق او نعمتی را اراده کند هیچ دفع کننده ای را یارای ممانعت نخواهد بود: {وَلَا تَدْعُ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لََا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ ۗ فَإِن فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذًا مِنَ الظَّالِمِينَ}

(و به جای خدا کسی و چیزی را پرستش مکن و به فریاد مخوان که به تو نه سودی می رساند و نه زیانی. اگر چنین کنی (و دعا و عبادت خود را به جای آفریدگار متوجه آفریدگان سازی) از ستمکاران و مشرکان خواهی شد.)

{وَإِن يَمَسُّكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ ۗ وَإِن يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ ۗ يُصِيبُ يَه مَن يَشَاءُ مِن عِبَادِهِ ۗ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ }

(اگر خداوند زیانی به تو برساند، هیچ کس جز او نمی تواند آن را برطرف گرداند، و اگر بخواهد خیری به تو برساند، هیچ کس نمی تواند فضل و لطف او را از تو برگرداند. خداوند فضل و لطف خود را شامل هرکس از بندگانش که بخواهد می کند (و کسی نمی تواند مانع آن گردد) و او دارای مغفرت و مهر فراوان است.) یونس - 106 - 107

قبل از هجرت ، کفار مکه در (دار الندوه) گرد آمدند و درباره ای پیامبر صلی الله علیه وسلم رأی زدند و گفتند: چاره چیست؟ اقوام داخلی از دست وی پریشان اند ، و از خارج نیز مردم به وی گرویده می شوند ، مبادا قوتش رفته رفته زیاد و مقابله دشوار گردد ، آراء کفار مختلف گردید ، بعضی بر آن بودند که آنحضرت را در حبس افکنند یا سخت مجروح گردانند بعضی گفتند: جلای وطن شود تا همیشه از این اندیشه نجات یابیم ، سرانجام فیصله عمومی بر رأی ابوجهل قرار یافت و آن چنین بود که از هر قبیله عرب جوانی منتخب شود و همه در یک وقت با شمشیرهای آخته بر وی حمله کنند ، تا بنی هاشم نتوانند با تمام عرب جنگ نمایند ، و خون بهای او به تمام قبایل تقسیم گردد ، در حالیکه آن تیره بختان کافر مشغول این تدبیر بودند، از سوی دیگر در شکست آنها تدبیر لطیف الهی روی کار آمد و رسول خدا علیه الصلاة و السلام علی کرم الله وجهه را بر بستر خویش خوابانید و خود به چشم جمعیتی که به قتلش گرد آمده بودند ، خاک افکنده بدر رفت ، و هیچ گونه گزندی به پیامبر اسلام و علی رضی الله عنه نرسید و دشمنان خائب و خاسر شدند ، و کسانی که در قتل آنحضرت رأی داده بودند در (بدر) کشته شدند ، و معلوم شد تا خدا همراه باشد ، کسی نتواند زیانی رساند. {وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ}

(ای پیغمبر! به خاطر بیاور هنگامی را که کافران درباره ی تو نقشه می کشیدند که تو را به زندان بیفکنند یا بکشند و یا این که (از شهر مکه) بیرون کنند. آنان چاره می اندیشیدند و نقشه می کشیدند (که چگونه به تو شر و بلا برسانند) و خدا (هم برای نجات تو از شر و بلای ایشان) تدبیر و چاره سازی می کرد، و خداوند بهترین چاره ساز است.) انفال - 30

پیش از این سایر ملل نیز در قبال پیامبران علیهم السلام ظلم و ستم و مکر و فریب روا داشته بودند و کاخ بزرگ و رفیعی از مکر و تلبیس برافراشته بودند ولی چون فرمان الله متعال فرا رسید بنیادهای آن متزلزل شد ، بیک تکان عذاب الهی چیزی را که استوار نموده بودند ، بر آن ها فرود آمد و همه در زیر خاک توده های آن شدند و وسایلی که برای غلبه و حفاظت خویش داشتند بالاخره سبب فنا و هلاک خودشان گردید: {قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَأَتَى اللَّهُ بُنْيَانَهُمْ مِنَ الْقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَأَتَاهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ}

کسانی پیش از ایشان بوده اند که (از این نوع توطئه ها را داشته اند و) نیرنگها کرده اند، ولی خدا به سراغ شالوده ی (زندگی) آنان رفته است و آن را از اساس ویران کرده است، و سقف (خانه ها) از بالای سرشان بر سرشان فرو ریخته است، و عذاب (دنیا) از جایی بر سرشان

تاخته است که انتظارش را نداشته‌اند.) النحل - 26

پس تنها الله متعال قادر به حل مشکلات می باشد و تنها او تعالی باز دارنده دشمنان از مقابله و جنگ با مسلمان است، چنانکه تاریخ شاهد است ، و چنانچه در جهاد (بدر صغری) خداوند متعال در دل ابوسفیان و سایر کفار قریش خوف افگند که در نتیجه آن از مقابله با پیامبر اسلام علیه الصلاة و السلام عاجز آمدند ، پس چنانچه معلوم است خداوند تبارک و تعالی کفار را از جنگ باز داشت و پیغمبر با همراهان خویش به سلامتی بازگشت.

{الله متعال قبلا در این خصوص فرموده بود: [فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تُكَلِّفُ إِلَّا نَفْسَكَ وَحَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَكُفَّ بَأْسَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاللَّهُ أَشَدُّ بَأْسًا وَأَشَدُّ تَنْكِيلًا]}

در راه خدا بجنگ (حتی اگر هم تنها باشی و باک نداشته باش). چرا که وعده‌ی نصرت و پیروزی به تو داده شده است). تو جز مسؤول (اعمال) خود نیستی. و مؤمنان را (هم به جنگ دعوت کن و بدان) ترغیب و تحریک نما. تا این که خداوند (در پرتو شجاعت تو و شجاعت مؤمنان) قدرت کافران را باز گیرد و (شما را برابر این وعده پیروز و مؤید گرداند. از قدرت و شکنجه‌ی کافران نترسید و بدانید که) قدرت خدا بیشتر و مجازات او سخت‌تر است. (نساء - 84 پس تنها ذات الله متعال قادر به فرو نشاندن آتش حرب دشمنان است: {كُلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا لِيَحْرَبِ أَطْفَاَهَا اللَّهُ} هرگاه بر می افروزند آتشی را برای جنگ فرو می نشاند آنرا خدا) مائدة - 64 پیامبران الهی همواره اصل اعتماد و باور داشتن به خالق مقتدر را عملاً به پیروان ایشان تعلیم میدادند ، زمانیکه بنی اسرائیل در تدبیر عبور از بحر بودند که از عقب لشکر فرعون پدید آمد ، ایشان خیلی پریشان و هراسان شده و به موسی علیه السلام گفتند : اکنون از دست این ظالمان چگونه نجات خواهیم یافت ، در مقابل ما بحر حایل است و از عقب دشمن آمده است عنقریب ما را گرفتار خواهند کرد ، موسی علیه السلام در جواب گفت: نه چنین است ، همراه من (امداد) پروردگار من است ، بزودی مرا راه (نجات) را رهنمایی می فرماید:

{فَاتَّبَعُوهُمْ مُشْرِقِينَ}

(فرعون و فرعونیان) بنی اسرائیل را تعقیب کردند و به هنگام طلوع آفتاب بدیشان رسیدند)

فَلَمَّا تَرَأَى الْجَمْعَانَ قَالَ أَصْحَابُ مُوسَى إِنَّا لَمُدْرِكُونَ

هنگامی که هر دو گروه یکدیگر را دیدند، یاران موسی گفتند: ما (در چنگال فرعونیان) گرفتار می‌گردیم (و هلاک می‌شویم).

قَالَ كَلَّا إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ

(موسی گفت: چنین نیست. پروردگار من با من است. (قطعاً به دست دشمنم نمی‌سپارد و به راه نجات) رهنمودم خواهد کرد. (الشعراء 60 - 61 - 62

لذا شخص مؤمن هرگز اصل اعتماد و توکل نمودن به الله متعال را فراموش نکرده به امداد و حمایت الله متعال باور و یقین میداشته باشد ، زیرا بنده ایکه در پناه خداوند قدیر در آمد ، هیچ وقت هیچ کسی دیگری به او گزندی رسانده نمی تواند ، قوه مقابل و معاند بالاخره نیست و نابود می شوند ، زیرا غیرت خداوندی مقتضی آنست که انتقام وفاداران مخلص خود را می گیرد و دشمنان حق را ناکام و شرمسار می سازد:

{أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ وَيُخَوِّفُونَكَ بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ}

آیا خداوند برای (حفاظت و حمایت از) بنده‌اش کافی نیست؟ آنان تو را از کسانی جز خدا می‌ترسانند. (مگر بتها و معبودهای دروغین و عداوت کافران و دشمنان و طوفان حوادث زمان، می‌توانند کمترین زبانی به کسی برسانند که خدا پشتیبان او است؟). هر کس را خدا گمراه کند، راهنما و رهبری نخواهد داشت.

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُضِلٍّ أَلَيْسَ اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ

و هر کس را خدا رهنمود کند، هیچ گمراه کننده‌ای نخواهد داشت. مگر خدا چیره‌ی انتقام گیرنده نیست؟ (پس ای مؤمنان! تکیه بر لطف خدا کنید و از انبوه دشمنان نهراسید و از کمی همراهان باک مدارید). زمر - 36 - 37

دکتر: نهضت‌ساز خطیبی